

Nr 130.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående upplåtelse av visst område å Djurgården till Stockholms stad; given Stockholms slott den 16 februari 1934.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Henning Leo.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 16 februari 1934.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Leo:

I skrivelse den 29 november 1933 har styrelsen över Stockholms stads industriella verk gjort framställning om upplåtelse av visst område å Djurgården till Stockholms stad för anläggande av en vattenledningsreservoar. Industriverksstyrelsen anför härom följande:

Den 11 juli 1930 har Kungl. Maj:t godkänt preliminära avtal mellan riksmarskalksämbetet och domänstyrelsen, å ena, samt styrelsen över Stock-

Bihang till riksdagens protokoll 1934. 1 saml. Nr 130.

holms stads industriella verk, å andra sidan, angående upplåtelse av mark för ett nytt vattenverk på Lovön. I det då föreliggande förslaget till vattenverk ingick ej byggandet av en ny reservoar. Tidpunkten för uppförandet av en sådan vore enligt utredningarna beroende av vattenförbrukningen. Denna senare har nu nått den omfattning, att tiden är inne för anläggandet av en ny reservoar. För att ernå bästa möjliga tryck inom staden är det fördelaktigt, om reservoarerna äro förlagda på från källorna räknat motsatt sida av staden. Då vattnet från Norsborgsverket inkommer vid Hornstull och från Lovöverket över Kungsholmen, har den lämpligaste platsen för en ny reservoar befunnits vara norr om Valhallavägen, d. v. s. på norra Djurgården.

Industriverksstyrelsen meddelar härefter, att efter förda förhandlingar riksmarskalksämberet avlätit en skrivelse till nämnda styrelse den 25 augusti 1933. Ämbetet har däri förklarar att, då ett oavvisligt behov av en ny vattenreservoar för Stockholms stad syntes föreligga och annan lämplig plats för densamma icke funnes tillgänglig, ämbetet för sin del medgäve, dels att ett av industriverksstyrelsen ifrågasatt, å den s. k. Kattrumpsbacken i närheten av Ugglevikskällan å norra Djurgården beläget område om 4,030 kvadratmeter, vilket å en av distriktslantmätaren Konrad Jansson år 1933 upprättad karta angivits med röda gränslinjer, finge upplåtas till staden att med nyttjanderätt innehavas från och med den 1 april 1934 och så länge detsamma användes för avsett ändamål, dels att huvudledning till reservoaren finge nedläggas i Sofiavägen och Harvägen, dels ock att en väg finge anläggas från Harvägen till reservoaren, allt under följande villkor:

att en årlig tomtavgift av 3,627 kronor, beräknad efter 90 öre per kvadratmeter, erlägges till djurgårdskassan första helgfria dag i april och oktober månader med hälften vardera vardera gången;

att vid ett eventuellt frånträdande av området vattenreservoaren bortföres och platsen för densamma ordnas genom stadens försorg och på dess bekostnad;

att innan arbetet påbörjas ritning till reservoaren i tre exemplar till riksmarskalksämberet inlämnas för godkännande;

att området, förrän övrigt arbete påbörjas, inhägnas, varefter byggnadsmaterial ej må uppläggas utanför hägnaden eller arbetsstyrkan uppehålla sig på området utanför detsamma, varjämte under byggnadstiden för undvikande av osnyggande å intill området belägen mark lämpliga åtgärder vidtagas;

att den ståndskog, som å området behöver fällas, avverkas enligt djurgårdsförvaltningens anvisningar och forslas till Djurgårdens upplagsplats enligt djurgårdsförvaltningens bestämmelser;

att vattenreservoarens ytor avfärgas i samråd med djurgårdsförvaltningen;

att den väg, som skall anläggas till reservoaren från Harvägen, utstakas i samråd med djurgårdsförvaltningen;

att den förstärkning av Harvägen, som kan erfordras i och för blivande transporter, utföres på stadens bekostnad;

att arbetet såväl med reservoarens uppförande som med huvudledningens nedläggande bedrivs så skyndsamt som möjligt och på sådant sätt, att minsta möjliga olägenheter och hinder åsamkas den trafikerande allmänheten;

att vägarna efter ledningsarbetets utförande återställas i av djurgårdsförvaltningen godkänt skick; samt

att de närmare föreskrifter, som av djurgårdsförvaltningen kunna komma att lämnas, noga iakttagas.

Genom beslut den 20 november 1933, vilket beslut vunnit laga kraft samt blivit i erforderlig del fastställt av överståthållarämbetet den 9 december 1933, hava *Stockholms stadsfullmäktige* dels, under förutsättning att för ändamålet erforderlig mark upplättes av Kungl. Maj:t, anvisat medel till anläggande av ifrågavarande reservoar, dels ock bemyndigat industriverksstyrelsen att å stadens vägnar hos Kungl. Maj:t göra framställning om berörda markupplåtelse på i huvudsak förenämnda, av riksmarskalksämbetet angivna villkor ävensom att om sådan markupplåtelse träffa avtal.

I anslutning härtill har *industriverksstyrelsen* i skrivelsen den 29 november 1933 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte medgiva upplåtelse av ifrågavarande område å norra Djurgården i enlighet med vad i riksmarskalksämbetets förut omförmälda skrivelse angivits.

Över framställningen hava utlåtanden avgivits av riksmarskalksämbetet den 11 december 1933, av byggnadsstyrelsen den 10 januari 1934 samt av djurgårdskommissionen den 12 februari 1934.

Riksmarskalksämbetet har återopat vad ämbetet i förenämnda skrivelse den 25 augusti 1933 anförde.

Byggnadsstyrelsen har yttrat följande:

Byggnadsstyrelsen har för sin del icke något att erinra beträffande vare sig den begärda markupplåtelsen eller den av riksmarskalksämbetet föreslagna tomtavgiften. Styrelsen tillåter sig dock ifrågasätta, huruvida icke kronan vid en eventuell upplåtelse lämpligen bör förbehålla sig rätt att efter viss tidrymd, exempelvis 25 år, besluta den ändring beträffande tomtavgiften, som med hänsyn till då gällande penningvärde och andra inverkan förhållanden kan, efter verkställd värdering, anses skälig.

Beträffande det ärendet bilagda förslaget till reservoarbyggnaden har byggnadsstyrelsen icke något att erinra. Det synes byggnadsstyrelsen lämpligt, att vid en eventuell markupplåtelse föreskrives, att byggnaden icke må förändras utan medgivande från riksmarskalksämbetets sida, och får styrelsen i detta avseende framhålla önskvärdheten av att det pelarsystem, som enligt det föreliggande förslaget skulle uppbära reservoaren, icke inbygges, så att byggnadens öppna karaktär går förlorad.

I övrigt har byggnadsstyrelsen icke något att i ärendet erinra.

Djurgårdskommissionen har anförde:

Kommissionen har icke något att erinra mot att ifrågavarande område upplättes till staden för det avsedda ändamålet samt att staden erhåller den sökte rätten i fråga om nedläggande av rörledning och anordnande av väg.

I fråga om de av riksmarskalksämbetet och byggnadsstyrelsen föreslagna villkoren för upplåtelsen och medgivandet får djurgårdskommissionen till en början erinra om det av kronans fastighetskommission av år 1925 avgivna yttrandet den 31 januari 1929 rörande upplåtelse av visst område å norra Djurgården till Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag att användas för lokstation och kolupplag (se prop. 176 till 1930 års riksdag, sid. 5 o. ff.). Däri anförde fastighetskommissionen på angivna grunder, att avgälden för det upplättna området borde underkastas revidering med vissa tidsintervaller och att avgäldsperioden lämpligen kunde givas samma längd som tiden för

nyttjanderättsupplåtelse i allmänhet å Djurgården eller 20 år. I enlighet med statsmakternas beslut medgavs sedermera ifrågavarande upplåtelse på villkor, som fastighetskommissionen sålunda föreslagit.

Djurgårdskommissionen anser att jämväl för den nu ifrågavarande upplåtelsen bör uppställas liknande villkor.

Det av Kungl. Maj:t den 24 april 1931 fastställda stadsplaneavtalet av den 13 mars 1931 mellan kronan och Stockholms stad rörande exploatering av viss del av Ladugårdsgärdet innehåller i § 1 mom. 2, att tre särskilda områden, därav ett avsett för vattentorn, skola hållas reserverade för stadens räkning under viss tidsperiod. Därest den av staden nu sökta upplåtelsen för vattenreservoar kommer att medgivas, synes anledning icke längre föreligga att det i 1931 års stadsplaneavtal angivna området för vattentorn reserveras för stadens räkning. Erfordras med hänsyn till bebyggelsen å Ladugårdsgärdet för gärdesområdena ett vattentorn eller en vattenreservoar, torde denna komma att förläggas å helt annan plats än den i 1931 års stadsplaneavtal avsedda, antagligen å Drottningberget.

Med hänsyn till det nu anförda synes som villkor för den av staden nu begärda upplåtelsen böra uppställas, att kronan icke längre skall behöva för stadens räkning reservera det i 1931 års stadsplaneavtal § 1 mom. 2 angivna område, som avsetts för ett vattentorn.

I övrigt synes för den sökta upplåtelsen böra uppställas i huvudsak de villkor, som riksmarskalksämberet och byggnadsstyrelsen föreslagit, varvid emellertid de särskilda villkoren torde böra underkastas erforderliga jämkningar i vissa hänseenden.

För nu ifrågavarande upplåtelse torde böra, i likhet med vad som skedde i fråga om förberörda upplåtelse till Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag, inhämtas ej mindre Hans Maj:t Konungens än även riksdagens medgivande.

Departements-
chefen.

Jag anser mig böra tillstyrka, att riksdagens medgivande utverkas till ifrågavarande områdes upplåtande till Stockholms stad för den tid det användes för en vattenledningsreservoar. För upplåtelsen torde böra stadgas villkor i huvudsaklig överensstämmelse med vad riksmarskalksämberet föreslagit, dock att med hänsyn till vad byggnadsstyrelsen och djurgårdskommissionen uttalat den årliga avgälden för området torde böra utgå med föreslaget belopp under högst tjugufem år samt därefter bestämmas för tjugufem år i sänder vid början av varje sådan avgäldsperiod. Vidare torde böra stadgas det av byggnadsstyrelsen ifrågasatta villkoret, att den reservoarbyggnad, som skall uppföras å området, icke må förändras utan medgivande av riksmarskalksämberet. Vad slutligen beträffar det av djurgårdskommissionen föreslagna villkoret i fråga om det i 1931 års stadsplaneavtal rörande Ladugårdsgärdet för vattentorn avsedda området därstädes, har jag inhämtat, att efter uppförandet av ifrågavarande reservoar icke erfordras ett dylikt vattentorn men däremot, med hänsyn till den höga belägenheten av vissa delar av stadsplaneområdet å Ladugårdsgärdet, ett pumpverk för högzon, för vilket ändamål ett obetydligt område torde behöva reserveras å Ladugårdsgärdet. En i anslutning härtill avfattad bestämmelse torde därför böra stadgas såsom ytterligare villkor för ifrågavarande markupplåtelse.

Därest vad sålunda förordats vinner riksdagens bifall, torde ärendet därefter få underställas Hans Maj:t Konungens prövning.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att till Stockholms stad må, på huvudsakligen de av mig här förut förordade villkoren, av Djurgårdens mark med nyttjanderätt upplåtas det å omförmälda, av distriktslantmätaren Konrad Jansson år 1933 upprättade karta angivna området av 4,030 kvadratmeter.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Waldemar Wiens.
